Співзвучність поезії Івана Франка з народнопісенною творчістю

О краю мій, підгір'я ти прекрасне,
Як я люблю, як я люблю тебе!
Мов зірка та, що світить і не гасне.
Так та любов в душі моїй живе.
Іван Франко.

Життя і творчість Івана Франка тісно пов'язані з селом, в якому він народився і жив. Воно розташоване в мальовничому закутку, оточене дубовими та ялиновими лісами і казково-таємничим гірським валом, який називається Діл. Материні пісні вчили Івана любити народ, боліти його горем, ненавидіти кривдників, розуміти красу природи. Від матері він записав народні пісні про Шумильця, про Ганнусю, "Ой, служив я в Риму", "Ходить Турчин по риночку" та цілий весільний обряд. Коли відвідуєш музей у рідному селі Діл (пізніше воно буде називатися Нагуєвичами на честь пана Станіслава Нагуївського), знайомишся з фотокопією рукопису поезії І. Франка "Пісня і праця" — цього глибокого, хвилюючого, тугою оповитого спогаду сина про свою маму:

Пісне, моя ти сердечна дружино,
Серця відрадо в дні горя і сліз,
З хати вітця, як єдинеє віно,
К тобі любов у життя я приніс.

Тямлю як мини малим ще хлопчиною
В мамині пісні заслухувавсь я:
Пісні ті стали красою єдиною
Бідного мого, тяжкого життя.

Від батька перейняв девіз його життя: "З людьми і для людей". Отже, завдяки своїм батькам Іван Франко поніс у життя багато чудових якостей. Вони були першими його педагогами, що заклали міцний фундамент майбутньої цільної і світлої особистості.

Під час навчання у гімназії у нього з'явилася велика пристрасть до книги. Другою великою пристрастю його було збирання і записування народних пісень, оповідань, казок, приказок. Невичерпним джерелом фольклору було для нього рідне село, а також середовище дрогобицьких міщан.

Пісні, записані Франком, звів у книгу О. Дей. Книжка ця вийшла в 1966 році у видавництві "Каменяр" під назвою "Народні пісні в записах Івана Франка". У ній поданий найвичерпніший фактичний матеріал для висвітлення зв'язків Франка з народною піснею. На основі автографів, збережених у рукописних сховищах Києва, Москви, тут друкуються численні Франкові записи народних пісень, а також записи мелодій з його голосу.
"Франко любив народну музику, пісню...
з властивою йому пристрастю, — згадує львівський композитор Станіслав Людкевич. — Він не був музикантом, але умів глибоко відчути аромат народної музики, виявляючи надзвичайно тонке розуміння мелодії, умів віднаходити в ній
душу".

І народна пісня віддячила Франкові за таку палку любов. Це вона навіяла йому такий

шедевр, як драма "Украдене щастя". В основі п'єси лежить народна "Пісня про шандаря", яку записала приятелька Франка Михайлина Рошкевич 1878 р. від селянки Чігур Явдохи в селі Лолині Стрийського повіту. Ця пісня не тільки підказала тему, а й стала основою його драматичного твору. Не порушуючи структури пісні і взаємин трьох дійових осіб, драматург майстерно розвинув і збагатив її сюжет соціальними мотивами, глибоко вмотивувавши причину розвитку драматичного конфлікту, збагатив основу пісні художнім домислом і створив народну драму "Жандарм", потім — "Украдене щастя". На поетичній основі зітканий мистецький "Сон князя Святослава", "Пісні народнії", "Моя пісня" і чимало інших.

Знаменно, що саме з народною піснею на устах увійшов Франко-дебютант у великий храм, ім'я якому — мистецтво художнього слова. Його перший друкований літературний твір — сонет "Народна пісня".

Глянь на криницю, що із стіп могили
В степу сльозою чистою журчить;
Вій оці личко місяця блищить
І сонця промінь грає в чистій хвилі.

З грудей землі б'ють водянії жили.
Струї живої рух не кінчиться, не спить,
Вода ж погожа тисячі живить
Весни дітей, що вкруг її обсіли.

Криниця та з чудовими струями —
То люду мого дух, що, хоч у сум повитий,
Співа до серця серцем і словами...

Не можна не згадати вірш із збірки "Зів'яле листя" "Червона калино, чого в лузі гнешся". За композиційною будовою це діалог. Перші дві строфи — запитання ліричного героя до калини, три наступні — її відповідь. І це надає творові жвавості і енергійного ритму.

Центральний образ вірша — червона калина — символ усього красивого, ніжного і благородного в людях і суспільстві. Червона калина — життєлюбна натура. Вона так горнеться до всього світлого, сонячного, але дотягнутися до сонця в неї не вистачає сил. Тому вона ніжно-журливо говорить:

Червоні ягідки додолу схиляю,
Додолу схиляю...

Усе хороше в ній приречене на загибель, бо через тодішні умови все прекрасне нівечиться, краса пропадає, хоч усе краще в собі калина готова віддати людям, їй не шкода для них нічого:

Не жаль мені цвіту, не страшно і грому,
Не страшно і грому.
І світло люблю я, купаюся в ньому,
Купаюся в ньому.

Хто ж винен, що така сонячна, смілива натура гине? У вірші — це дуб, який калину "отінив, як хмара". Дуб — другий символічний образ вірша. На відміну від народних

пісень, дуб у цьому вірші — негативний образ, уособлення реакційних сил, всього консервативного, тупого, омертвляючого. 1 в цьому новаторство Франка, бо в народній пісні і в попередників Франка дуб у такому трактуванні не виступає.

Усю велич і всю складність кохання маємо також у вірші "Ой ти, дівчино, з горіха зерня", суть якого в строфі:

Ой ти, дівчино, ясная зоре!
Ти мої радощі, ти моє горе!

Народнопісенними мотивами пронизаний також цикл "Веснянки" із збірки "З вершин і низин". Провідний мотив збірки — тривожне і в той же час радісне передчуття радикальних змін в суспільному житті, що передаються через алегорії. Ліричний герой циклу то зітхає ("Весно, ох, довго ж на тебе чекати!"), то усміхається разом з сонечком, що гріє весною, то дивується ("Весно, що за чудо ти твориш в моїй груди?"), то, зачарований красою весни, освідчується їй і людям в любові.

Наскрізний образ циклу — алегоричний образ чарівниці-весни, що від неї тануть сніги, вона приносить з собою бурхливі вітри, надає життя всьому живому, вселяє в людей бажання жити і боротися за краще життя. Тому й пробуджена весною жага життя вигукує:

Лиш боротись — значить жить.

Найкращі поезії циклу: "Земля моя", "Vivire memento", "Гримить", "Гріє сонечко", "Дивувалась зима".
Уже сама назва циклу наводить нас на думку про спільність веснянок з народною поезією, народною піснею, яка завжди була одним з джерел творчості Франка. Форма його веснянок — це чудовий сплав фольклору і неповторного поетичного обдарування. Сплав, а не стилізація народнопоетичних форм. Але тільки форма, бо зміст — повністю його.

Минають роки, а поезія Івана Франка хвилює наші душі. Ми повертаємось знову і знову до чарівних пісень, які увійшли в наш духовний світ. Чому деякі вірші поета стали піснями? Тому, що в них розкриті глибокі людські почуття. Хіба може зникнути кохання? Воно вічне, як сонце, вода, небо і земля. І скільки б нам не було років, ніжні слова Івана Франка супроводжуватимуть нас усе життя.